

myśl, zanim nastąpi, a kiedy minie, na długo pozostawia po sobie miłe wspomnienia, które dla niejednego są niezbędną pobudką do uczuć patriotycznych. Gdyby się zdarzył kiedyś rok bez tej uroczystości, wówczas przypuścić można, że w Wiedniu zabrakło Polaków. Dlatego jednak nie przyjdzie nigdy, a dopóki nie zabraknie w Wiedniu młodzieży polskiej, dopóki nie zabraknie wieczorku Mickiewiczowskiego. Przeciwnie każdy rok prawie dodaje świętoci, jeśli chwili, każdy rok czyni ją potrzebniejszą, miłszą, pełniejszą znaczenie.

O wieczorku wczorajszym można to samo powiedzieć. Jeżeli nie był świetniejszym od wszystkich poprzednich, to z pewnością nie ustąpił żadnemu; a jeżeli się na uwagę weźmie nie tylko sama strona artystyczna — która jakkolwiek ważna, nie stanowi przecież wszystkiego — jeżeli się zważy dobór przedmiotu i stopień wrażenia, jakie uroczystość na uczestników wywarła, to wieczór wczorajszy można do najświetniejszych zaliczyć.

O wszystkich punktach programu pisać szczegółowo niepodobna. Gdybyśmy bowiem chcieli to uczynić, musielibyśmy popaść w ten sam błąd, skutkiem którego uciepiał nieco wieczór wczorajszy: sprawozdanie nasze musiałoby być zbyt długim, tak jak i wieczór ten był za długim. Uroczystość trwała od 1/8 do 1/12 prawie. A więc ograniczymy się na krótkiej wzmiance tylko o tem wszystkim, co na nią zasłużyło.

Po powitaniu ze strony prezesa „Ogniska” p. Wacława Wolskiego, o publiczności zgromadzonej tak licznej, że mała sala Konserwatorium zaledwie ją pomieścić mogła — rozpoczęły się produkcje artystyczne. Panna Kornelia Tarnawska, znana pianistka tutejszej szkoły, z niepospolitą precyzją odegrała kilka utworów Chopina (ballada *As-dur* i walc *As-dur*) i Rubinstein (Etude *C-dur*). Pojem nastąpił trochę przydługi, ni mniej przeto interesujący odczyt p. dra. Leceiewskiego, docenta slawistyki na tutejszej Wszechnicy, p. t.: „Marilyn w życiu i pieśni Mickiewicza”, przyczem prelegent trzymał się głównie znanego studium Wł. Bełzy pod tym samym tytułem. A dalej nastąpiły skrzypce (p. Kalinowski), deklamacja, śpiew (pani Pożakowska odśpiewała pieśń Moniuszy „O matko moja” i arję z „Proroka”, p. Dąrowski parę arji z włoskich oper, wreszcie oktet wokalny pod kierownictwem p. Rozmarynowicza „Pieśń nadziei” Stahlega i Zelenkiego „Do morza.”

O deklamacji, która z powodu trudności przedmiotu rzadko kiedy należy do najświetniejszych punktów programu wieczorków literacko-artystycznych, dziś powiedzieliśmy już zupełnie przeciwnie. P. Juliusz Tenner deklamował „Spowiedź k. Robaka”, a deklamował jak zawsze z siłą i wyrazem nieporównanym.

Nowością na tutejszych wieczorkach była zbiorowa deklamacja Ściegi części Dziadów, wykonana przez członków „Ogniska” (byli to akademicy: Madeyski, Wyganowski, Salman, Pawlik, Zabieński, Czarnowski, Majmon, Brandel, Chodźski, Czołowski, Morzycki, Reissberg, Kossovski, z niezwykłą starannością i zapalem. Zakochana znana piosenka wzięli: „Nie dbam jak spadnie kara,” podobną się powszechnie i stanowiła jeden z wyborowych punktów programu.

Na wieczorku obecnymi byli z postów polskiej pp.: ks. Jerzy Czartoryski, Gniewosz, Wysocki i Stanisław Szczepanowski. Tego ostatniego uprosiła młodzież, ażeby stosownem przemówieniem zakończył uroczystość. P. Szczepanowski tem chętniej podjął się tego zadania, że niegdyś sam był słuchaczem tutejszej techniki i jako taki należał do założycieli „Ogniska.” Zaczęł też od tych wspomnień, tak zdaje się niedawnych, a przecież tak ciekawych.

„Przed 22 laty — tak mówił p. Szczepanowski — schodziło się, na jednym z przedmieść wiedeńskich w bardzo skromnie urządzonej *cuisine bourgeoise* kilkunastu młodzieży polskiej, którzy tam urządzali sobie obiady po 20 ct. od osoby. Gronko to, liczące wówczas zaledwie 15 kolegów, było związkiem obecnego Stowarzyszenia. Nie stać nas było wówczas jeszcze na urządzenie podobnych dzisiejszej uroczystości, ale i u nas już było życie towarzyskie silnem i tętnem. Wykłady, odczyty, rozprawy były naszą zabawą, a co więcej miłością nawet „organ” nasz własny i to ilustrowany. Był to świątek papieru wydawany przez nas samych i dla nas samych, wprawdzie bez kolumny, bez stempla i bez „objektywności”, który był jednak środkiem naszego życia. I dalej opowiadał p. Szczepanowski, że organ ten był nawet organem walki polemicznej. Raz np. któryś z wielkich organów nazwał za jakąś tam bagatelę ówczesną młodzież wiedeńską „niedowarzoną.” Młodzież zemeściła się natychmiast nazywając w swojej „gazecie” p. redaktora kuchaczem, który z wielkiego radła wyjmując pszczy — niedowarzone. P. Szczepanowski, podniósłszy następnie znaczenie samodzielności literackiej narodu wskazał jako cel następny dążenie do takiej samodzielności na polu przemysłu i pracy społecznej i zakończył wezwaniem do pracy.

Na tem zakończyła się uroczystość właściwa. Młodzież zebrała się potem na wspólną wieczerzę, która odbyła się ze szczerą wesołością, ale też i z powagą odpowiadającą chwili. Wśród mnóstwa toastów wniesiono oczywiście i zdrowie p. Szczepanowskiego, który był obecnym i którego to dało powód do powtórnego przemówienia. A kiedy następnie jeden z młodzieży wskazał na poparcie, jakim się „Ognisko” cieszyło zawsze ze strony Koła polskiego, wniesiono uczynny toast na cześć Koła, a reprezentantowi jego urządzone serdeczne owacje, podnoszące go na rękach. Zakończenie wieczoru zasługuje również na to, ażebyśmy je z największym uznaniem podnieśli. Oto po deklamacji jednego z akademików na temat nędzy (wiersz Rapackiego niezatytułowany), poruszone myślenie na wygnanców z Poznania, w której młodzież bardzo licznie wzięła udział. Ten akt współczucia dla nieszczęśliwych rodaków, tak pięknie świadczący o sercu naszej młodzieży, był rzeczywiście najstosowniejszym i najgodniejszym naśladowaniem zakończeniem uroczystości narodowej.

Wypadki na Wschodzie.

Podług doniesienia z Nowego Sadu, król Milan nie z powodu cholery powrócił spiesźnie do Belgradu, ale dlatego, że odkryto spisek, którego celem było porwać króla podczas polowania pod Wranja i wywieźć go do Czarnogóry. Przesłany na czas król opuścił polowanie i przybył do Belgradu. W zamian donoszą tamtąd,

że wypadku cholery od dwóch dni wcale nie było.

Na telegram, przesłany księciu Aleksandrowi przez obywateli Ruszczyki z okazji rocznicy bitwy pod Siliwnic, odpowiedział książę: „Zapomnijcie o mnie, ale zachowajcie w pamięci bitwę pod Siliwnic.”

Minister wojny wydał okólnik, w którym oficerom i żołnierzom do rezerwy należącym zakazuje wszelkiego udziału w demonstracjach politycznych. Przekroczenie tego zakazu karaniem będzie przez sądy wojenne.

Dnia 29. zm. zebrała się w Sofji rada ministrów, zapewniła bowiem kategorycznie, że niebawem na nastąpić turecka okupacja wschodniej Rumelji z komisarzem rosyjskim na czele. Jako komisarza wymieniano generała Kantakuzena.

Ministrowie Naczewicz i Geszow mają się udać do Bukaresztu w sprawie zaciągnięcia pożyczki. Rozkaz Rządu bułgarskiego do bawieją obecnie w Bukareszcie deputacji polskiej pod przewodnictwem Stojanowa, aby zaniechała dalszej podróży do Darmstadt, wydany został skutkiem przedstawienia konsułów w Sofji.

Ze strony Gabdana effendiego przyszło do Rządu bułgarskiego zapytanie, jakby się tenże zachowywał, gdyby Porta, w porozumieniu z ambasadorem rosyjskim w Stambule, nową ustanowiła Rejencję. Na zapytanie to odebrał Gabdan effendi katgoryczną odpowiedź, że sprawa Rejencji jest sprawą czysto wewnętrzną, a żadna obo mocarstwo nie ma prawa mieszać się do niej.

Korespondencja *Gazety Kolońskiej*, którą przytaczamy poniżej, rzuca jaskrawe światło na metody, które się dyplomaci rosyjscy trzymali w Bułgarii. „Gdy Kaulbars i Igelström — pisze ów korespondent — wyjeżdżali z Filipopolu, zabrali ze sobą niejakię Nowickiego, gorliwego państwowego agitatora wraz z jego żoną i córką. Nowicki, którego właściwe nazwisko jest Goldschmidt, był głównym sprawcą zamachu na życie jen. Drentela. Skazany w Rosji na śmierć, uciekł on do Szwajcarii. Nihilisci powierzyli mu tam kasę składkową, z którą wrócić potem umknął. Przybywszy do Bułgarii, otrzymał, dzięki protekcji Bobczewa, adwokaturę w Rumelji Wschodniej. Po rewolucji rumelijskiej przyjął Goldschmidt służbę w konsulacie rosyjskim. W ostatnich czasach stał on na czele rozruchów w Peruszticy.”

KRONIKA.

Lubow dnia 7. grudnia.

Wiadomości z dworu. W d. 3. lub 4. bm. powrócił ma cesarzowa Elżbieta z całym dworem swoim z Gödöllö do Wiednia, a w takim razie cesarz poprzeczł ją o jeden dzień.

Wiadomości osobiste. Hr. Jan Tarnowski, marszałek krajowy, wynajął pałac hr. Mierowej, przy ulicy Majerowskiej.

Nekrologia. Adam Tustanowski, dyrektor ekspedycji dla korespondencji administracyjnych w ok. Ministerstwie domu cesarskiego, właściciel orderu Franciszka Józefa, zmarł temi dnia 1. grudnia w 60 roku życia. — Ks. Leon Potocki, proboszcz w Miankowie, dyceusz Augustowskiej, zmarł tamże. Przed laty brał czynny udział w ruchu literackim, który w Żytomierzu jednoczył się jako Kraszewskiego i Pluga. Tamże przewodniczył Towarzystwu św. Wincentego a Paulo. Arcybiskup Feliński, objawiały katedrę warszawską, wezwał ks. Potockiego z Wołynia; potem towarzyszył on swemu arcybiskupowi w pierwszych latach wygnania. Następnie w dobrach hr. Starzeńskich-Pietkowskich na Podlasiu był proboszczem. — Ks. Michał Harder, T. J., towarzyszył sp. O. Antoniewicza na Ślązku i w Wielkopolsce, zmarł d. 24. bm. w Zuckmantel na Ślązku austriackim w wieku 78 lat, kapłanstwa 54 lat. — W Person pod Genewą zmarł d. 19. bm. inżynier Tadeusz Skrzyniński, specjalista w osuszaniu i nawadnianiu łąk, urodzony w Lwowie s ojca Kazimierza, synowa generała Jana Skrzynińskiego, naczelnika wojsk polskich w r. 1831. Zmarł do roboty się znacznego we Włoszech majątku, przekazał 100.000 lir na stypendjum dla kształcenia się rodaków w zawodzie technicznym. Resztę obywatelskiej fortuny przekazał swemu synowi, liczącemu dopiero 3 lat.

Kalendarz. Ozwartek (2): Bibiana Panny — Świątka. Wschód słońca o godz. 7. min. 37, zachód o godz. 4 min. 1.

Dla rodziny dotkniętej wielkim nieszczęściem. Zmarł w naszej Administracji p. W. W. 1 str. — Razem z poprzednim 34 str.

Na pomnik dla s. p. Jana Lama nadesłał do naszej Administracji p. Stanisław Graff 1 str. — Razem z poprzednim 297 str. 15 cent.

Dar. Cesarz udzielił z prywatnej swej skrzynki gminie Złobka, w powiecie lwowskim, na budowę szkoły, zapomogi w kwocie 100 złr.

Z życia towarzyskiego. W Mińsku, w powiecie dubieńskim, starej siedzibie Duninów hr. Karwiskich, linji wołyńskiej, w szesmy tygodniu hrabianka Maria Duninówna Karwicka, córka hr. Józefa, znanego na całym Wołyniu obywatela, zaszczytnie dawne tradycje pielęgnującego literata, i Krystynę z Nyków, herbu Ostoja, poślubiła Jana Karola Gustawa hr. Chodkiewicza, z linji jedynie do dziś kwitnącej Supraśkiej na Zabludowie, syna Mieczysława i hr. Ludwika Olszawny (wnuka sławnego Aleksandra, senatora-kasztelana, znanego w swoim czasie uczonego, i Karoliny hr. Walewskiej, wojewodzianki sieradzkiej), pana na Jamopolu i Świeciu.

W Zembrzycach, w powiecie myślenickim, pobożosławiony został w sobotę związek małżeński p. Bolesława Targowskiego, właściciela Tokarni i Włocławca, z panną Zofją Skowrońską.

Powitanie marszałka krajowego Jana hr. Tarnowskiego we Lwowie. Wczorajszą krótką notatkę uzupełniamy dziś następującymi szczegółami z przemówień:

P. namiestnik Zaleski przyrzekł pomoc i poparcie Rządu.

P. Oktaw Pietraski, zastępca marszałka krajowego, gorąco się podniósł zasług wielkiego rodu Tarnowskich i wyraził nadzieję, że laska marszałkowska hr. Jana Tarnowskiego znajmie kiedy zaszczytne miejsce obok laski marszałkowskiej Małachowskiego i buławy wielkiego Hetmana. W końcu polecił swoich kolegów i siebie łaskawym względem marszałka, urzędników krajowych i sa-

klądów kraj, jego ojcowiskiej opiece. W tej uroczystej chwili — rzekł zastępca marszałka — mogą śmiało dać im tutaj świadectwo, że z całym poczmem ważnych a często ciężkich obowiązków, spełniając swoje zadania jako w pełni synowie Ojczyzny, jako mężowie sumienia i honoru.

Na to odpowiedział hr. Jan Tarnowski, dziękując za powitanie. Zapewnił, że pragnie porozumienia między Rządem a Wydziałem krajowym. W chwilach wahań i walki wewnętrznej, w chwili powzięcia stanowczego postanowienia, wszystkie obawy hr. Tarnowskiego zwyciężyła ta myśl, że go pomoc Wydziału krajowego zawieść nie może. Wiedział na pewno, że w Wydziale krajowym znajdzie to doświadczenie, że znajomość spraw krajowych, których mu w początkach przejmując brakować musiał obok tej pewności miał nadzieję, że znajdzie w nim chętną pomoc, gorliwe współdziałanie i życzliwość. Hr. Tarnowski zakończył dosłownie: Znać mu są dobre wyrazy, które mi odczytano po poprzednik, marszałek Zybkiewicz, panów zęgał. Są one dla mnie wielką otuchą i nadzieją. Cieszę się, szczęśliwy jestem, że wśród zastępu takich ludzi, których poważny i surowy zwierzchnik tak wysoko cenił, danem mi będzie pracować, a mam w Bogu nadzieję, że ta praca nasza wypadnie na prawdziwy pożytek kraju.

Po tem przemówieniu hr. Tarnowskiego, pan namiestnik opuścił salę, poczem nastąpiły przedstawienia urzędników Wydziału.

Posiedzenie Rady miejskiej odbędzie się jutro we czwartek dnia 2. grudnia o godz. 6 wieczór. Na porządku dziennym stoją projekty: innemu także następujące sprawy: Projekt organizacji biura egzekucyjnego, sprawa nadania bezpłatnych miejsc nauki muzyki w konserwatorium Galle. Tow. muz. i wnioski odnoszące się do budowy nowego teatru.

Młodzież gimnazjum Franciszka Józefa urządziła i tego roku w dniu 28. listopada ku uczczeniu pamięci nieśmiertelnego Adama Wieczorek deklamacyjno-muzyczny, który zarówno pod względem obfitości a różnorodności programu, jak i samego wykonania rzeczywiście nie pozostawił do życzenia. Szczególnie pięknie powiodła się i z tego powodu na pochwałę zasługiwała zbiorowa deklamacja jednej kłogi z „Pana Tadeusza” pt. „Rada”, którą wykonało 9 uczniów VIII. klasy, a najwybitniejszą zaś produkcją muzyczną był bawarunkowy kwartet skrzypcowy tak prosty a tak podniosłej melodii, jaką jest nasz hymn narodowy „Bóg coś Polskę”. Uroczystość zakończył prof. Rawer serdeczną przemową, w której wywodził i zachęcał młodzież do naśladowania wielkiego wieszcza naszego.

Mianowanie. Ks. kanonik Józef Lesny, proboszcz w Tarnowie, mianowany został dziekanem tamtejszej kapituły.

Wydział korpusu c. k. weteranów wojskowych we Lwowie, rozdzielać będzie w dniu 19. grudnia br. datki pieniężne na odzież, pomiędzy sieroty po zmarłych, jakoteż pomiędzy dziatwe biednych członków korpusu. Interesowane rodziny, chcące korzystać z tego rozdziału datków, winne zgłosić się najdalej do 15. grudnia br. w biurze korpusu.

Fiskalizm a przemysł krajowy. Pokazuje się — pisze *Kurier Lw.* — że loba rekordziści, występując przeciw motorem gazowym i parowym jako siłom pomocniczym naszego rekordziństwa, miało poniekąd słuszność, a dowodowem tego faktu następujący: Niedawno donieśliśmy, że p. T. przemysłowiec tutejszy, sprowadził do swej fabryki czekolady motor parowy. Kilka dni temu dostaje p. T. wezwanie do administracji podatkowej, gdzie mu p. inspektor oświadczył, że ponieważ sprowadził sobie maszynę parową pomocniczą, więc powinien jego uważać się będzie jako fabryczną i podług tego wymierza się podatek, niemieśli, ni więcej jak 6 razy tak — jak dotąd płać. Rzecz jasna, że przemysłowiec każdy w takich warunkach, raczej rzeknie się wszystkiego, niżby miał się narażać na ruinę, w obec konkurencji zagranicznej. W obec tego, cóż pomoże ustawa sejmowa, która nowe lub rozszerzone przedsiębiorstwa przemysłowe uwalnia od dodatków krajowych i indeminacyjnych.

P. Ochrymowicz zawiadoma, że wytoczył proces o obrazę czci p. Osmkiewiczowi.

Znowu kradzież na pocztę! Wczoraj wieczór nadszedł z Kolomyi telegram, że na pocztę tamtejszej skradziono 8300 złr. Nocą wyjechała komisja na miejsce zbrodni.

Samobójstwo. Dyktarz urzędu gminnego w Przemysku Pałaniuk, dnia 18. bm. wydał się z domu, a na trzech dzień znaleziono zwłoki jego w lasu Budy, o 3 kilometry od miasta położonym. Stwierdzono, że nieśczęśliwy odebrał sobie życie wystrzałem z pistoletu. Przyczyna samobójstwa niewiadoma.

Rudawa 28. listopada. Tutejszy proboszcz, ks. prałat Florjan Antowski, szambelan papiecki, kanonik hon. kielecki itd., w ciągu 46-letniego pełnienia obowiązków kapłańskich, doczekał się nareszcie umiarności swoich zasług — wszakże nie od władz wyższych, lecz od podwładnych sobie księży. Z okazji bowiem 25-letniego sprawowania przez siebie urzędu diekana czernichowskiego, zjechali się dnia 23. bm. księża z dekanatu *in corpore*, aby swemu światłemu przełożonemu i nieprzewidzianemu na przedce uroczystości jubileuszowej. Wpływ niepodzielną było jeszcze jawienie się J.E. ks. biskupa Dunajewskiego i ks. kan. Orzechowskiego, który w imieniu podwładnych oświatlił wręczył ks. Antowskiemu wspaniałą kielich i prosil, aby tego jeszcze dnia postąpił się nim przy spełnianiu ofiary mszy św. Sędziwy jubilat w obec licznie zgromadzonego ludu i inteligencji odprawił nabożeństwo, któremu towarzyszył śpiew dziatwy szkolnej, a ks. Gołda, b. poseł do Rady państwa, w krótkich lecz serdecznych słowach skłonił pracowity żywot i zasługi jubilata.

Z Podhajec. Staraniem Towarzystwa kasynowego odbył się u nas w szesną niedzielę muzykalko-deklamacyjny Wieczorek/Mickiewiczowski z współudziałem znanego woloncelisty i dyrektora Towarzystwa muzycznego stanisławowskiego p. M. Biernackiego, przybyłego umyślnie i bezinteresownie do Podhajec dla wzięcia udziału w tym Wieczorku. Wykonanie obfito i bardzo dobrego programu wypadło jak najświetniej, a jakkolwiek audytorjum składało się prawie wyłącznie z inteligencji miejscowej — gdyż z obywatelstwa powiatu, z wyjątkiem jednego p. M. z Gnilowód, nikt nie przybył — to jednak i rezultat finansowy nazwał musiny zadowolniającym, zwłaszcza że po opędzeniu dosyć znacznych kosztów pozostał czysty dochód w kwocie 35 zł., z których oddaliśmy na rzecz miejscowego przytuliska dla sierot, 25 zaś oddaliśmy na rzecz Weteranów z r. 1831 na rzecz dra Bernarda Goldmana, skarbnika lwowskiej komisji Towarzystwa opieki nad tymi weteranami.

Kończąc zaszaleły p. Biernackiemu i wszystkim panom i panom, który o doświetlenia Wieczorku t go się przyczynili „Bóg zapłać!” Gorliwie 30. listopada. Obawy ałych następstw opieszale budowy kolei Transwersalnej zściły się. Pomimo posuchy naasy kolejowej pomiędzy Kasiną a Dobrą usunął się, skutkiem czego ruch pociągów na tydzień zostanie przerwany; liczne wagony drzewa i nafty sprzedane z terminem dostawy, wycofują się strata wysyłających przywrócenia ruchu.

„Extra Hungariam non est vita.” Taką dewizę obrało sobie świeżo zawiązane we Wiedniu Stowarzyszenie studentów węgierskich. Na pierwszym zgromadzeniu walnem objawiła się wprawdzie dość silna opozycja przeciw temu hasłu. Dowodzone mianowicie, że ono zawiera pewne ułomności dla Wiednia i będzie niejednokrotnie tematem do wyliczeń ironicznych ze strony przeciwników. Atoli wnioskodawca odparł, że druga część znanej tej przysłowicy: *si est vita, non est ita*, z góry już uniemożliwia jakiegokolwiek w tym rodzaju zarzuty i ostatecznie przy głosowaniu zadokumentowali studenci węgierscy dwoma głosami uzyskanej większości, iż w ich oczach: *extra Hungariam non est vita!*

Rzeźbiarka polska. W Warszawie za kilka tygodni powstanie pierwsza pracownia kobiety-rzeźbiarki. Założycielką będzie pani Aniela Korczyńska, która po studiach, odbytych w Rzymie, osiadła na stałe w Warszawie.

O rodaku naszym Kubarym. zajmującym obecnie stanowisko dyrektora Muzeum Godefroy w Hamburgu, znajdującymy wzmiankę podobną w *Literarisches Centralblatt*. Autor artykułu pomienionego powiada, że Kubary jest jedynym znawcą wykształconym wysp Karolińskich. Dzieło jego w tym przedmiocie niedawno wydane p. t. „Die socialen Einrichtungen der Pelauer” zajęło doniosłe stanowisko w piśmiennictwie etnograficznem.

Samobójstwo. W Wiedniu odebrał sobie życie profesor szkoły leśników Artur tr. Seckendorff w przystępie silnego podrażnienia nerwów. Prof. Seckendorff był osobą stożką w Wiedniu bardzo sympatyczną. — W Petersburgu zastrzelił się kierochnik chirurgicznej kliniki dr. S. P. Kolomnin, który przed kilku dniami dokonał nieszcześliwej operacji na pewnej damie.

Operacja była wprawdzie według wszelkich reguł dokonana, ale wynik jej tak pogubiający podzielił na profesora, że go przyprowadził o samobójstwo.

Polacy w Manchester. *Manchester Guardian* donosi, że w fabrykach Manchesteru, według statystyki pierwszego półrocza 1886 r., pracowali przeszło 300 robotników polskich. Są to wygnańcy przez Rząd pruski Polacy. Kosiół posiada dla nich tamtejsze kapłana, mówiącego po polsku.

Litwini w Ameryce. W Chicago zawiązało się „Litewskie Stowarzyszenie wzajemnej pomocy pod wezwaniem św. Kazimierza królowicza”. Prezsem jest dr. Kossakowski, wydawca *Lekarsza domowego*.

Molke. Marszałek Molke pozuje ciągle. Takie zdanie o nim wypowiada p. Saint-Cere. W życiu prywatnem lubi bardzo towarzyszyć młodych dziewcząt, bez względu na sferę, z jakiej pochodzą. Nie mu nie sprawia większej przyjemności nad bukiert rzy i zdolny jest nałożyć godzinie drogi, żeby zerwać jakiś rzadki kwiatek. Lubi także jeździć na konie powozu, podczas gdy jego adiutant rozpięta się w głębi na poduszkach. Wrzeczona prostota, to jego sztyl. Każdego, kto przyjeżdża doń w odwiedziny do jego posiadłości na Ślązku, prowadzi zaraz do parku, aby obejrzeć mauzoleum, jakie tam wznosił ku pamięci żony. Bawi się dobrodźszem z dziećmi, ale nie pozwala pić wina przy stole, ponieważ sam go nie pije, po obiedzie zasypia, a po oknieciu się z drzemki zmusza gości, żeby z nim grali w wista do 2. w nocy. Zdolny jest zwać się przez dwadzieścia minut nad jakąś nieszcześliwą ropuchą (i to podczas pobożnych pielgrzymek do grobowca w parku) i we wszystkich tych drobnych okolicznościach odśladania się prawdziwie tło jego charakteru: egoizm i okrucieństwo.

Opinia świata niemieckiego go obchodzi i już za życia przygotowuje sąd, jakby chciał, żeby o nim wydano po śmierci.

Jest tak dalece ambitnym i samolubnym, że chociażby zabrał losy swego kraju z sobą do grobu i ani myśli o przygotowaniu sobie następcy. Uważa więc za partię szachów, w której nie kieruje się żadnym sentymentalizmem. Życie ludzkie ule ma w jego oczach żadnej wartości, środki nie nie znaczą, byle cel został osiągnięty, i pod tym względem podobny jest do ks. Bismarka.

Kucha cesarsza dlatego, że cesarz dał go poznać światu, ale nie ma dlań większego przywiązania nad to, które płynie z samolubnych pobudek. Straszny to człowiek: suchy fizycznie i moralnie, ostry jak nóż hiszpański, sączy tylko sobi, nie wierzący w nic, tylko w swoją gwiazdę, co mu nie przeszkadza być pobożnym.

Jest to przeciwnik, niebezpieczniejszy może jeszcze, niż ks. Bismark, ale taki, którego się tylko lękać trzeba, a podziwiać niepodobna. Można go nazwać wielkim wojownikiem, lecz nigdy wielkim mężem.

O calusa. Podczas przyjacielskiej uczty w Viciency, chwalaono wdzięki Teresy Bernato, małżonki właściciela domu, uznając ją za najpiękniejszą kobietę w mieście. Na to zrywa się podesycony winem kupiec Giacomo i oświadcza, że jej musi skraść calusa. Poczem siada do dorozki, jedzie do niej, każe się zaanonsować i przysięga chwyt ją w pę i caluje. Piękna Teresa uplikuje mu policzek, a mąż z domownikami odciśniętym go wyrzucają. Giacomo chociaż potrącony, powraca z tryumfem do towarzyszy zabaw. Bernato wytacza proces i w trzech instancjach Giacomo skazany na 5 dni aresztu, 50 franków kary i 1057 fr. kosztów procesu. Niezadowolone tem obiedwie strony rekurnują do ozwartej instancji.

Na rozprawie obecna pani Bernato wystąpiła z najwyższym burzeniem, że nigdy tej hańby nie zapomni. Na co oskarżony odrzekł z flegmą:

— Czas wszystko zmienia. I mnie się zdawało, że pamięć przyjemności doznanej wtedy, gdy skradł pani calusa, pozostanie mi do zgony, a tymczasem zapomniałem o nim zupełnie.

Sąd zmniejszył ostatecznie karę na 30 franków.

Korespondencja od Administracji. Pan Mad... Ponieważ p. Zielińska już nie żyje przeznaczony przysłać 3 złr. dla nieszcześliwej rodziny potrzebującej również pomocy serc ofiarnych.

Wiadomości literackie i artystyczne.

(S. P.) Z teatru. Stara melodrama pp. Duma-

noir i D'Enery „Don César de Bazan”, która przed pół wiekiem do rzewnych łez rozczuliła nasze babki i matki, nie po raz pierwszy słysza

temat muzycznej kompozycji. Jeszcze w r. 1871 Juliusz Massenet, słynny dziś kompozytor, opierał na jej treści pierwszą swą operę („Don Cesar de Bazan”), która jednakowoż nie cieszyła się wielkim powodzeniem. Obecnie znów powstaje sztuka francuskiej spółki Oskarowi Walter do opracowania tekstu operetki „Don Cesar”, która zainstrował wcale zrzędną muzyką Robert Dellinger, kapelmistrz teatru w Hamburgu.

Rzecz dzieje się w Hiszpanji a scychka siedmiego wieku. Don Cesar, lekkoduch i atrakcyjny awanturzysta kapłana Martina, z radą ministra Don Fernanda zaślubił *in articulo mortis* Martianę, ułożoną śpiewaczkę. Ta ostatnia wpadła o koło królowi, a ponieważ w inny sposób niepodobna posiadać jej względów, przeto chytry Don Fernando usiłuje, wydając ją za skazaną, utworzyć drogę swemu władcy i panu do serca Martiany. Za sprawą jednakowoż Peubla, który mimowolnie stał się przyczyną awantury pojedynkowej, Don Cesar, ocਾਲony podstępem od śmierci, uzyskuje iaskawienie królewskie i jako namiestnik Granady udaje się wraz z swą małżonką na miejsce swego przeznaczenia.

Oto w streszczeniu fabuła operetki, którą librecista niemiecki, zapożyczający się w pomyśle od spółki francuskich autorów, nie ze wstydem zdołał wypracować.

Muzyka Dellingera, ilustrująca rzesomę libretto, stylem swym zbliża się raczej do opery komediowej. Akt I. zwłaszcza odznacza się pewną oryginalnością, przebiegającą się tak w *bolero*, odśpiewanem na wstępie przez Martianę, jak w arjetce Don Cezara i w serenadzie, stanowiącej jego finał. Serenada ta jest głównym motywu kompozycji, gdyż powtarza się w akcie II, trójkroć jedyną osobą jest pieśń z kielichem Don Cezara i kuplety donny Urraca.

Akt trzeci przyjęła publiczność bardzo obojętnie, gdyż walc Martiany („Przepraszam cię wspaniały”) skutkiem interpretacji pani Radwan przeszedł bez wrażenia i tylko kielich Peubla zdołał bodaj chwilowo obudzić pewną uwagę w gronie słuchaczy.

Przechodząc do oceny wykonania „Don Cezara” na naszej scenie musimy zauważyć, że pod względem staranności przygotowania wosnowania premiera zdradzała pewne braki, zwłaszcza w akcie trzecim. Pani Radwan (Martiana) zapowiedziała wiele w akcie pierwszym, ale zawiadła w poczęści w akcie trzecim tak pod względem wykonania jak i dramatycznym. P. Florjanka (Don Cesar) śpiewał bez zarzutu, a dodajmy, że pod względem gry nie pozostawiał nic do życzenia. Pna Praun jako Peubla była nader miłą słuchaczom na scenie, zaś pp. Borkowski (Alonso) i Recki (król) wywiązali się z swego zadania nader waleśnie. Żywił komedyczny operetki reprezentował z powodzeniem pani Kasprowska, która pp. Skalski (Onofrio) i Kicman (Alerta).

Wystawa jak zwykle przy pierwszych przedstawieniach operetki na tutejszej scenie była wale staranna.

Repertuar teatralny. Dziś w środę: „Porwanie Sabinek.”

Jutro we czwartek: „Don Cesar.”

Wątek benefit pani Stachowicz: „Akturowie dworu.”

W niedzielę: „Intryga i miłość,” *debut* p. Bronisława Derynga.

Koncert panny Jadwigi Iwanowskiej, pianistki, i p. Józefa Adamowskiego, wiołomanczyli odbył się dziś w sali Kasyna miejskiego. Przyjmując o tem uważamy za stosowne dodać, że p. Adamowski nablony uczeń sławnego profesora Filtnerhagena w Moskwie, przejechał nas po raz pierwszy, nieopierzony sławą rozgłosną, która zwykle pociąga, ale też i oseto nawodzi.

P. Ad. zaczyna od publiczności polskiej, zanim da się poznać za granicą. We Lwowie grał dwa razy w małym kółku melomanów, którzy właśnie zachęćli go do wystąpienia, zachęcając mistrzowską grą młodego artysty.

Panna Iwanowska prócz wysoce artystycznej gry na fortepianie, deklamuje bardzo pięknie.

Mania matrimonialis.

Mania matrimonialis? Cóż to za dziwaczny językowy, zapytacie łaskawi czytelnicy. Jestem tu w kłopotcie, jak nazwać chorobę, która coraz bardziej powiększa rozmiary, a której cechy charakterystyczne dadzą wam możność nazwania jej inaczej.

Mania grasuje szczególnie między osobnikami płci żeńskiej, poważniejsza, że względu na wiek, zajmującami miejsce w towarzyszeniu, to: ciotkami, wujkami, stryjkami, przyjaciółkami domu etc. etc.

Objawia się ona naderwzajemnym pochopem do rozświecania licznym, zazwyczaj nie mającym najmniejszej podstawy, pogłoskom o matrymonialnych zamierzach, jakie pan X. żywi względem panny Y., lub pan Y. względem panny X.

Mania matrimonialis z pozoru wydaje się nieszkodliwą zabawką; — w gruncie rzeczy, pociąga za sobą skutki nieprzyjemne, dla stowarzyszonych towarzyszy zgutne.

Mianowicie, odstręcza ona młodzież od Quasimoda, mającej jakie takie stanowisko, ażeby być w domu, gdzie są młode, przypuszczając przystojne

